

Joseba G. Martin Rivera

Soziologoa

Abstentzioa norentzat?

■ Berriro hauteskundeak izan ditugu; azken haueetan ezaugarri aipagarrienetariko bat abstentzioak behera egin duela izan da. Hauteskunde barruko ezaugarria da abstentzioa, bere garrantziarekin mapa politikoan eragina izaten duelako.

Abstentzioak gora edo behera egiten du EAEn, hauteskundearen arabera. Prozesu hau EAEko marko barruan egiten denean —Udal eta Eusko Jaurlaritzak— abstentzioa igo egiten da, hau da, hautesleriak bere parte-hartzea ez du hain garrantzitsutzat jotzen. Estatu mailan egiten direnean, aldiz, parte-hartze handiagoa izaten da. Parte-hartzea igotzen denean, nahiko argi dago alderdi batzuek etekin gehiago

ateratzen diotela abstentzioaren multzo horri. PP eta PSE dira boto gehiago ateratzen dutenak, alderdi estatistikak eta handiak; IU-EB joera horren barruan badago ere, ezin da konparatu aurreko bi alderdiekin.

Gertaera honen azalpena, biztanleriaren zati batek politikoki maila makro batean baino ez duela pentsatzen izan daiteke. Parte-hartze hori aipaturiko ikuspegiekin badirudi hor dagoela; beraz, bozketarako orduan estatu mailan du burua eta alderdi estatalista handiak bozkatzeko ditu. Dena den, hau joera baino ez da, zeren beste aldagai batzuk garrantzitsuagoak dira jakiteko mapa politiko hori nolakoa izango den. Ezin da ahaztu beti daudela datuen aldaketak. Oso nabarmenak ez izan arren, normalean aztertzen denean egoera bat hauteskundeak egin eta gero, beti zerbait aldatu ohi da; joeren kontua batez ere. Hala eta guztiz, abstentzioa inportantea da, joko politiko hau botoetan oinarritzen delako: zenbakiak dira nagusi, eta joerak markatzen ditu aldaketak. Horrekin jarraituz, abstentzioa igotzen bada, zinegotziak, parlamentarioak... lortzea gehiago kostatzen da; hautesle gehiago, eta abstentzioa jaisten denean kontrakoa.

Honekin guztiarekin aurkitzen gara azken hauteskundeetan: aldaketa giro politikoan, Lizarrako Akordioaren sinatzaileak indartsu, PP-PSOEk mugitzeari uko. Testuinguru honetan alderdi estatistikak abstentzioaren karta jokatu dute, beldurra-

Agian esan daiteke azken hauteskundeetan alderdi estatalista haundiek etekina atera dutela abstentziotik baina ez dira bakarrak izan, agian botu gutxiagorekin baina inportantea izanda ere EHk atera duena hortik

ren diskurtsoa erabiliz batez ere. Ondo zekiten abstentzio multzo hori mugiarazi behar zela, hauteskunde orokorren zentzua eman ahal izateko. Diskurtsoa hori egon da; komunikabide estatuetan argi gelditu da zein zen bi alderdi estatalisten mezua. Politikoren batek Jugoslavia zenarekin konparatu zuen hemengo etorkizun hipotetiko bat. Gainera, alderdi abertzaleei bota zien errua. Agian ez zekien nork zapaltzen zituen herrien eskubideak munduko alde horretan, edo nork inposatu nahi zituen mugak. Hemen nork jarri ditu mugak lehenbizi? Zozoak beleari ipurbeltz? Bi komunitatez hitz egin da; nik galdetzen diot neure buruari ea herri berean bizi-

garen. Noski, gatazka politiko bat dago, eta hori islatzen da neurri batez gizartean, baina soziologikoki ez da oso zuzena hitz egitea bi komunitatez.

Azkenean zer gertatu den galdera dugu buruan. Badirudi abstentzio hori mugitu egin dela. Hauteskunde orokorren antza izan dute parte-hartzeari begira, eta argi dago alderdi estatalek hortik etekina atera dutela, batek besteak baino askoz gehiago. Hor egon dira IU-EBko botoak; agian nabaritu dute PSEra joandako botoak direla, boto horiek abertzaleasunetik kanpo zeuden neurrian. Alderdi abertzaleak hori egon dira; igo dira baina askoz gutxiago, nahiz eta beti zerbait atera. Igoera EAJren kasuan motelagoa da kopuru handi batekin aurkitzen delako, EA mantentzen da azken urteko datuak konfirmatzen, eta bukatzeko EH: igoera oso nabarmena izan du eta badirudi abstentziotik zerbait atera duela. EH izan da kanpaina honen izarra, mundu abertzale eta ezkertiarra mugitu delako. Horrek emaitzak ekarri dizkio.

Agian esan daiteke azken hauteskundeetan alderdi estatalista handiek etekina atera dutela abstentziotik, baina ez dira bakarrak izan, agian boto gutxiagorekin baina inportantea ere, EHk atera duena hortik.

Itxaron beharko dugu hurrengoetan zein zentzua izango duten hauteskundeetan eta ikustea ere nondik nora doan joera abstentzionista hau. ■

Nagore Aranburu

Begi bakarreko aitona

Aspaldi esan zuen adinean aurrera zihoan idazle batek aitonei lekua lapurtu nahirik zebilela telebista, haien pasarte amaigabeek sukaldeko zokoetan sortzen zuten lilura bereganatu asmoz.

Denborak arrazoia eman dio kontalari zahar horri eta bere esana eguneroko ogi bilakatu zaigu. Gaur egun, begi bakarreko aurpegiaren distirak itsutu egiten gaitu, eta erantzunik eskatzen ez duen etxeko kide horrekin izaten ditugu eguneko elkarrizketa luzeenak. Afalosteei zentzua ematen dien aitona moderno bihurtu zaizkigu denda espezializatueta erositako istorio kontalari horiek.

Euskal Herriak badu aitona moderno horietako bat, euskaraz mintzatu eta herritar guztion artean ordaindutako pentsioari esker bizi dena. Hitzun iaioa denez, etengabe ipuinak kontatzen ari-tzen zaigu goizetik gauera. Aitonaren istorio gehienek kirola izaten dute ardatz, futbol eta pilota zale amorratua baita. Ez dago futbolari buruz hitz egiten ez digun astebururik eta eguneko edozein une aprobetxatzen du pilota partidua luzei buruz azalpenak emateko.

Kontakizunetan asko erabiltzen duen beste gaietako bat trikitia da. Euskal Herriko zoko ezkutuenetan egiten den lehiaketa bakoitzera egiten du joan-etorria, gero iloba izaten dituen guztiei ikasitako kantu eta dantzak irakasteko asmoz. Pandero eta soinurik gabe, bizitzeko pozik ez luke izango gure euskal aitona.

Afalondorenean bere irudimenean sortutako ipuinen narratzaile bihurtzen zaigu zaharra, entzuleen gehiengoak poltsikoratzeko asmoz. Lehen-dakari bihurtutako sukaldari baten istoriak edo kale ezagun baten gertaturikoak asmatzen ditu. Irudimen handiegirik ez ote duen susmoa hartzen hasia naiz ordea, urteak baitaramatza ipuin berdina etengabe errepikatzen.

Urteen poderioz, aitona begibakarraren entzumenak kaskartzen joan da, gorra geratu arte. Gabonetan Sonotone bat oparitzekotan gabiltza ilobak, ea horrela bere istorioak aberasteko proposamen berriak entzuten dituen.

Kornera

Mikel Elorza

Hurakan eta ekaitzak

■ Desastrea eragin du Mitch hurakanak. XX. mendeko laugarren indartsuena-edo, fenomeno ikargarria da. Hurakan handi batek atmosferako milioi eta erditik gora metro kubiko hartzen ditu, eta duen indarrak hiru edo lau urterako emanen lieke energia elektrikoa EEBBei. Ozeanoan sortzen da eta lehorrean eragiten du haizezko eta urrezko txikizioa, eta hain da izugarria ezen hurakan senda bat egun bakar batez mugitzeko adinako indarrak ez baitute EEBBetako eta Errusiako arsenal nuklearrek.

Are gutxiago Irakekoek, alerik baldin badu. Arsenalik ez dakigu, baina Saddam Husein du buru. Clintonen aliaturik onena bailitza, desafioa egin die berriro ere Nazio Batuei, eta Billen etorkizunean garrantzi handia izan dezaketen aste honetako hauteskunde le-gislatiboan atarian erregalia bezala da Clintonentzat. Milosevic eta Huseinen artean aukeratu dezake. Ondorioak, hurakanekin bezala, gutxien dutenek jasan-go baitituzte. Desertuko ekaitzek, hurakanek bezala, boterean jaio eta txikizioa herrian eragiten baitute.

Mattin

L A P h I T Z A

